

Edo Škulj:

Rojčeva orglarska delavnica

Podbrezje 2015, 86 str. in priloga

Drobna knjižica (86 str. in priloga) še manjšega formata (14, 5 x 22 cm) nestorja slovenskega organologije prof. dr. Eda Škulja piše in riše komaj kaj znano orglarsko delavnico **Petra Rojca (1811–1894)**. Ne le zaradi opusa, izdelkov orgel, pač pa zaradi dejstva, da je pač živel in deloval z rodnih Podbrezjij; zato je verjetno tudi omenjeno delo izšlo v *Kulturnem društvu Tabor Podbrezje* (2015) v njihovi zbirki *Znameniti Podbrežani*. Pod moto te knjige »*Naj knjiga zaigra na vašo melodijo / in naj bo lep spomin na / orglarja Petra Rojca, / ki je z melodijo znal,*« sta se podpisali vodja projekta, urednica in avtorica spremne besede Nataša Kne in predsednica *KD Tabor Daca* Perne. Knjigo je lektoriral dr. Jože Gasperič, fotografije zanjo so prispevali Jurij Dobravec, Jožef Perne, Marjan Kozjek in Nataša Kne. Delo je oblikoval Matic Šefer, v komaj 150 izvodih pa je črno-belo in kolorirano knjigo natisnila *Tiskarna GTO Košir*.

Kot je v povzetku avtor dr. Škulj predstavil orglarja P. Rojca, po domače Piskačevega, je le-ta živel kot samouk (?) v zlati dobi orglarstva na Slovenskem v Podbrezjah. V 19. stol. je bilo moderno, da so cerkve po vsej Sloveniji opremljali z orglami, ki so od takrat naprej dopolnjevale cerkveno zborovsko petje. Podbreški »orgledelec« kot so Rojca imenovali domačini, je v nekaj več kot pol stoletja izdelal 45 orgel; med drugimi tudi za obe domači, podbreški cerkvi. Njegove orgle so slovele po kakovosti

ter milem in nežnem zvoku, kar je posebej ustrezalo pevcem, ki so jih bučne in večje orgle rade preglasile. Piskačev Peter je izdeloval mehanske orgle in do zadnjega ostal zvest svojemu načinu dela. Avtor dr. E. Škulj najprej oriše kratko življenjsko pot P. Rojca. Kljub temu da je bil samouk, je bil le potomec očeta mizarja, prav tako pa je izpričan pedigré godčevske rodbine. Morali pa so biti vsi trije Rojčevi otroci (Peter, Joža in Meta) glasbeno tako nadarjeni, da so vsi trije znali po posluhu orglati, čeprav nihče od njih ni poznal niti not niti (glasbene) teorije. Edino Petrovo znanje je bilo mizarstvo, ki se ga je naučil pri očetu in pri bolj slovitim izdelovalcu orgel, Nemcu Johannu Gottfriedu Kunathu, ki je prišel delat nove orgle v domači kraj. Sledi popis in opis vseh Rojčevih orgel, ki si sledijo po času nastanka (1840–1880) v: Lomu, Železnikih, Črnučah, Idriji, Bohinjski Beli, železniški podružnici sv. Frančiška, na Kokri, v Kranju, Zapogah, Dobrovi, Velesovem, na Bledu, v Leskovici, na Ovsišah – v podružnici Tabor, Maria Rain/Žihpolje v Avstriji, Sorici, Goričah, na Trsteniku, v Žabnici, domačih Podbrezjah in Taboru, še ene v Železnikih in na Dobravi. Za vse te orgle, ki jih je postavil P. Rojca, so izpisane (orgelske) dispozicije, tj. razporeditve, razčlenitve in pa primerjava nekaterih dispozicij. Z bogatim srednjim (koloriranim) delom knjige pa so prikazane še nekatere (najlepše) orgelske omare (skoraj 20). Sledi še objava pogovora zdajšnjega restavratorja Rojčevih orgel v Železnikih z znanim orglavcem Tomažem Močnikom iz Cerkelj na Gorenjskem. Opravila ga je N. Kne, M. Debeljak in D.

Perne pa pišeta o Rojčevi orglarski delavnici, o Rojčevih orglah, ki zdaj restavrirane (Tomaž Močnik, 2014) spet zvenijo v cerkvi na Ovsišah pri Podnartu. Tudi ta del monografije je bogato fotografsko ilustriran. Spremnno besedo o orglodelcu P. Rojcu z naslovom *Peter je malo govoril, veliko mislil in neumorno delal* je spet prispevala N. Kne. Spet z bogatimi fotografskimi ilustracijami sledi v avtorstvu J. Perneta zapis o *Piskačevi domačiji v času Petra Rojca*. V prilogi pa je na A3-formatu dodan še Rodovnik Petra Rojca, ki ga je izdelal Janez Maček, Piskačev iz Podbrezj, pranečak P. Rojca. Avtor je zadnji živeči iz Rojčeve rodbine in živi na omenjeni domačiji. Priimek Rojca pa se žal ne bo ohranil, saj otroci sina Janeza Rojca niso imeli potomcev. Edini neposredni potomci P. Rojca so Teranovi (Jurčkovi) na Bistrici in Marinškovi v Naklem.

Drobna monografija o *Rojčevi orglarski delavnici* pa je velika po še enem tovrstnem glasbenem velikanu. Ta sicer ni izdelal nobenih velikih večmanualnih in večpedalnih orgel za katero od katedral ali/in stolnic. Zato pa so vsi omenjeni inštrumenti več kot samo formalni spomenik slovenskemu orglarstvu, tistemu, brez katerega posredno tudi trenutnega stanja ne le orglarstva, pač pa celotnega glasbenega razvoja na Slovenskem zagotovo ne bi bilo. Eno z drugim: torej Rojčev opus izdelanih, postavljenih in pojočih orgel in pa Škuljeva organologija skupaj šele pomenita več kot kamenček v mozaiku slovenske glasbe nasploh.